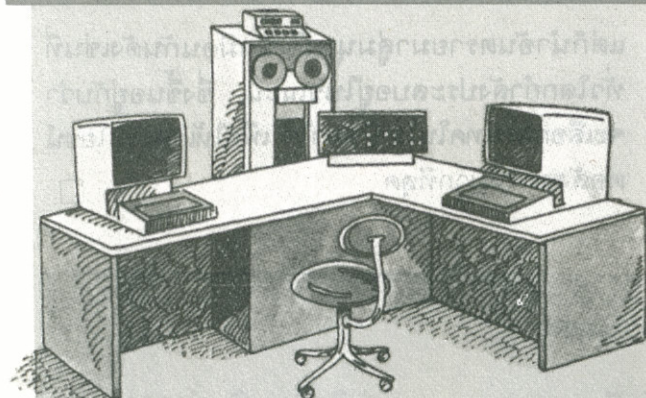
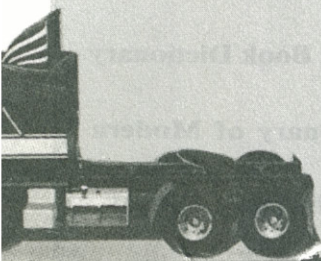

เทคโนโลยี

กับ

สังคมไทย

*สุวรรณา ตรีมาศ

ป

ัจจุบันนี้เทคโนโลยีกำลัง
เข้ามามีบทบาทในสังคม
ไทยมากขึ้น ทำให้เกิด
การเปลี่ยนแปลงใน
ระบบสังคมวัฒนธรรม

เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมของไทยด้วยจึงจะเกิดผลดีแก่ประเทศชาติ
ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนวทางในการปรับตัวของสังคมไทยให้สอดคล้องกับ
ความเจริญด้านเทคโนโลยีที่นับวันจะเข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตคนไทย
มากขึ้นทุกที

การให้ความรู้ด้านเทคโนโลยี

ทั้งในปัจจุบันและอนาคต การค้นพบทรัพยากรธรรมชาติซึ่งได้แก่
แก๊สธรรมชาติและน้ำมันปิโตรเลียมในบริเวณอ่าวไทยและในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรม
รูปแบบของการกระจายแรงงานจะไม่มารวมตัวอยู่ที่กรุงเทพฯ เพียง
แห่งเดียวเหมือนในอดีตแต่จะกระจายไปในต่างจังหวัด บริษัทต่าง-
ประเทศมีแนวโน้มที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น เพราะเรามี
ทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งเสถียรภาพของรัฐบาลมั่นคงและแรงงานไทย
ก็มีคุณภาพและราคาถูก การที่ประเทศไทยจะพัฒนาด้านเทคโนโลยี
ด้วยตนเองหรือให้บริษัทต่างประเทศเข้ามามีบทบาทต้องอาศัยความรู้
ความสามารถในการประยุกต์เทคโนโลยีเหล่านั้นให้สอดคล้องกับสภาพ

ในด้านการศึกษารวบรวมเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องให้สอดคล้อง
กับความต้องการทางด้านแรงงานของชาติ ปัญหาการตกงานจะลดลง
ถ้าหากผู้ناةทางการศึกษานำผลวิจัยมาใช้ประกอบในการจัดหลักสูตร
และการสอน นอกจากนี้คอมพิวเตอร์จะมีบทบาทในการบริหารการ
ศึกษา การเรียนการสอนและการวัดผลมากขึ้น นักศึกษาสามารถพัฒนา
ตนเองโดยอาศัยคอมพิวเตอร์แทนการเรียนในชั้นเรียนมากกว่าแต่ก่อน
ความจำเป็นในการผลิตนักศึกษาทางด้านอาชีพและด้านเทคนิคเพื่อ
ป้อนตลาดแรงงานจะมีแนวโน้มสูงขึ้น ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ
กำลังทดลองขยายการศึกษาภาคบังคับไปจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 9 ทั้งนี้
เพื่อให้ประชาชนของชาติมีพื้นฐานความรู้ในระดับประถมศึกษาสูง

*อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์: Dip. in
Ed. The University of Sydney, Australia.

ขึ้นกว่าเดิม การขยายการศึกษาในระดับประถมศึกษาจนถึงประถมศึกษาปีที่ 9 และ 10 บังเกิดผลดีมาแล้วในแถบประเทศสแกนดิเนเวีย อันได้แก่ ประเทศเดนมาร์ก นอร์เวย์ และสวีเดน เมื่อประเทศไทยจะขยายฐานประถมให้สูงขึ้นก็ควรเป็นเรื่องน่ายินดี อย่างไรก็ตามควรสอดแทรกความรู้ด้านเทคโนโลยีไปด้วย เพื่อให้เยาวชนทั้งระดับประถมและมัธยมได้รู้จักการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้พอสมควรแก่วัยและภูมิปัญญา เช่น ให้รู้จักการใช้เตาอบไมโครเวฟในการหุงต้มที่ถูกรวีย คุณและโทษของคลื่นไมโครเวฟ การเปรียบเทียบด้านราคาและประโยชน์ของเตาอบไมโครเวฟกับเตาถ่านและเตาแก๊ส เป็นต้น

สำหรับการศึกษาระดับสูงขึ้นไปถึงอุดมศึกษาควรได้รับความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับลักษณะงานในตลาดแรงงานและมีความรู้ที่ดีในเทคโนโลยีสาขาต่าง ๆ จนถึงขั้นเป็นผู้ปฏิบัติการ ทั้งมีความรู้ความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ของสังคมในส่วนรวม ทฤษฎีบางอย่างทางด้านเทคโนโลยีจากต่างประเทศเมื่อนำมาถ่ายทอดโดยตรงอาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทางที่ดีผู้สอนควรศึกษาคิดค้นและหาทางปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เทคโนโลยีบางชนิดไม่เหมาะกับการนำมาใช้กับประชาชนในประเทศที่กำลังพัฒนา เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า (Advanced Technology) ส่วนใหญ่จะมีราคาแพงเหมาะสำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะประเทศเหล่านั้นมีคณาจารย์ที่ชำนาญในการใช้เครื่องมือเป็นอย่างดีและต้องให้ค่าตอบแทนสูง สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาควรเริ่มจากเทคโนโลยีระดับกลาง (Intermediate Technology) เพราะเปลืองงบประมาณ เนื่องจากแรงงานถูกและใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่น ตัวอย่างสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่ริเริ่มนำเทคโนโลยีระดับกลางมาใช้ในการประมง ถ้าจะเปรียบเทียบระหว่างการประมงน้ำเค็ม (การหาปลาในทะเลและมหาสมุทร) กับการประมงน้ำจืด การประมงน้ำเค็มมีค่าใช้จ่ายสูงมากเพราะการจับปลาในทะเลหรือมหาสมุทรจะกำหนดผลผลิตในอัตราตายตัวไม่ได้ คนจีนจึงหันมานิยมการเลี้ยงปลาในน้ำจืดซึ่งส่วนใหญ่จะเลี้ยงปลาดุก โดยให้อาหารที่เป็นผลผลิตทางเกษตรและเศษอาหาร การเลี้ยงปลาก็เป็นที่แพร่หลายทั่วไปในประเทศไทยและทำกำไรให้แก่ชาวประมงเป็นจำนวนมาก อีกอย่างหนึ่งคือสิ่งประดิษฐ์ที่ใช้เทคโนโลยีระดับกลาง (Intermediate Technology) ที่วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรีคิดค้นขึ้นมาเพื่อเสริมอาชีพอิสระ

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรีได้เปิดเผยผ่านหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันอังคารที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2523 มีใจความว่า วิทยาลัยได้ประดิษฐ์รถเอกประสงค์ซึ่งมีลักษณะคล้ายรถตุ๊กตุ๊กขึ้นเพื่อใช้ในการอาชีพบริการเพราะเห็นว่า ในปัจจุบันนี้การประกอบอาชีพค้าขายซึ่งเป็นอาชีพอิสระต้องประสบปัญหาในการหาทำเลค้าขายโดยการเคลื่อนย้ายไปเรื่อย ๆ จึงได้แก้ปัญหาโดยการนำตุ๊กกระจากสำหรับขายอาหารเตาแก๊สและม้านั่งที่พับเก็บได้ประกอบเข้ากับตัวรถ รถคันนี้สามารถเปิดออกได้ 3 ด้าน โดยแต่ละด้านจะเปิดด้านบนเป็นหลังคาได้หนึ่งแผ่นและเปิดลงมาด้านล่างเป็นพื้นได้อีกหนึ่งแผ่นพร้อมกับมีม้านั่งติดอยู่ด้วย ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ดีเซลขนาด 1,800 ซีซี เกียร์ 5 สปีด มีความเร็วสูงสุดประมาณ 100 กม./ชม. และใช้เชื้อเพลิง 13 กม./ลิตร ราคาต่ำสุดในการผลิตรถคันนี้ประมาณหนึ่งแสนบาทเศษ นับว่าเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่น่าชื่นชมสำหรับคนไทย เหมาะสำหรับสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันแม้ว่าตัวถังรถยนต์ได้ดัดแปลงมาจาการถต่างประเทศก็ตาม

สำหรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมนั้น ถ้าเราใช้บุคลากรตลอดจนวัตถุดิบภายในประเทศจะทำให้ต้นทุนต่ำลง และผลประโยชน์ที่ได้รับย่อมมากกว่าการใช้เครื่องจักรอุปกรณ์ และวัตถุดิบจากต่างประเทศ ปัจจุบันอุตสาหกรรมไทยยังต้องพึ่งพาวัสดุและวัตถุดิบจากต่างประเทศ สินค้าบางอย่างนำชิ้นส่วนมาประกอบในประเทศไทยและเราก็ดึงตัวเองไม่ได้คิดว่าเกิดขึ้นจากฝีมือของคนไทย ดร. พิจิต รัตกุล (2529) ได้กล่าวไว้ว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่แท้จริงคือ การที่เราได้ลงมือศึกษาวิจัยให้มีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีนั้น ๆ อย่างจริงจัง การที่พอจะรู้ว่าใช้ประโยชน์เทคโนโลยีนั้นอย่างไรหรือแม้กระทั่งได้รับการฝึกอบรมให้ทำอะไรบางอย่างเป็นบ้างหรือพอจะซ่อมแซมอะไรได้บ้าง ยังอยู่ห่างไกลจากความหมายของการถ่ายทอดเทคโนโลยี นอกจากมีความรู้ความเข้าใจแล้วยังไม่เพียงพอเพราะเทคโนโลยีก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เราจะต้องนำเอาความรู้ความเข้าใจนั้นมา “พัฒนา” อีกต่อหนึ่งให้ดีกว่าในเชิงคุณภาพให้ดีกว่าเชิงการผลิตและให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ของเรา

การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยควบคู่กับความเจริญทางเทคโนโลยี

เมื่อประเทศไทยกำลังจะเบนเข็มสู่การเป็นนิคมหรือประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเข้า

มามีอิทธิพลต่อสังคมไทย หากปล่อยปละละเลยวัฒนธรรมไทยก็จะเริ่มเสื่อมลง คนรุ่นใหม่จะเลิกสนใจและสร้างศิลปะแปลก ๆ ใหม่ ๆ ออกมา บดบังความอ่อนช้อยงดงามของวัฒนธรรมเดิมและจะทำให้เสื่อมไปในที่สุด ตัวอย่างเช่น ในการแข่งขันเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 11 ณ กรุงปักกิ่ง ในระหว่างวันที่ 22 กันยายน ถึง วันที่ 7 ตุลาคม 2533 สำหรับการแข่งเซปักตะกร้อไทย ถ้าเราไม่อนุรักษ์การใช้ตะกร้อหวายแทนตะกร้อพลาสติก จึงเป็นที่น่าวิตกว่าต่อไปในการแข่งขันตะกร้อไทย ถ้าเราไม่อนุรักษ์การใช้ตะกร้อหวายไว้ ตะกร้อพลาสติกจะเข้ามาแทนที่ อาชีพรานตะกร้อหวายจะค่อย ๆ หดไปรวมทั้งงานประเภทหวายอื่น ๆ ด้วย

วัฒนธรรมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแต่ควรนำส่วนดีของเดิมมาประยุกต์ให้เข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ แม้ว่าผ้าไหมของไทยจะมีชื่อเสียงที่สุดในโลกก็ยังคงอาศัยเทคโนโลยีมาช่วยปรับปรุงให้ดีกว่าเดิม จะเห็นว่าผ้าไหมในปัจจุบันนี้มีสีสดทนมืดกเหมือนแต่ก่อน และยังมีกรออกแบบลวดลายและสีสันทันสมัยเพื่อให้เข้าสนิยมของชาวต่างประเทศที่เป็นลูกค้าของไทย ทำให้เราสามารถตลาดไหมต่างประเทศได้ ถ้าตลาดของเรากว้างขวางออกไป การออกแบบลวดลายและสีสันทันคงต้องอาศัยคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผลผลิตสูงขึ้น

นอกจากนี้เทคโนโลยียังทำให้วัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลง เช่น ที่พักอาศัยหรือตัวอาคาร แต่เดิม

ทรงไทยเคยเป็นที่นิยม ปัจจุบันนี้ก็จะมีการสเปน ทรงอังกฤษ และทรงอิตาลีเข้ามาแทนที่ คอมพิวเตอร์จะช่วยคำนวณการก่อสร้างอาคารสูง ๆ มิให้เกิดการผิดพลาด การก่อสร้างอาคารสูง ๆ ถ้าไม่ก่อสร้างอย่างมีหลักเกณฑ์จะเกิดการทรุดตัวของอาคารและทำให้เกิดโศกนาฏกรรม โดยตั้งแต่ต้นปี 2533 จนถึงบัดนี้มีตึกถล่มเกิดขึ้นถึง 5 รายด้วยกัน อาคารสูง ๆ ถ้าไม่ก่อสร้างให้ดีนอกจากจะเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินและชีวิตของประชาชนแล้ว ยังบดบังความสวยงามงานสถาปัตยกรรมดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ไทยอีกด้วย โลหะประสาธ ณ บริเวณวัดราชนาคาถูกโรงภาพยนตร์เฉลิมไทยปิดบังความงดงามไว้เป็นเวลาร่วม 40 ปี อันที่จริงโลหะปราสาทมีมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ผู้คนที่ผ่านไปมายังถนนราชดำเนินช่วงสะพานผ่านฟ้า จะไม่มีโอกาสได้เห็นสมบัติอันล้ำค่านี้เลย เพราะมีโรงภาพยนตร์เฉลิมไทยตั้งอยู่ตรงมุมถนน ความยาวและความสูงของโรงภาพยนตร์จะปิดกั้นโลหะปราสาทจากสายตาผู้สัญจรไปมาโดยสิ้นเชิง เมื่อรัฐบาลปัจจุบันได้สั่งให้ กทม. ทบทั้งโรงภาพยนตร์เฉลิมไทย เราจึงมีโอกาสได้ชมความวิจิตรตระการตาของโลหะปราสาทอย่างเต็มตา เพราะปราศจากสิ่งก่อสร้างสมัยใหม่มาบดบังความงามของสถานที่ จริงอยู่โรงภาพยนตร์เฉลิมไทยก็มีความสำคัญเพราะเป็นทั้งโรงละครและโรงภาพยนตร์ที่มีอายุเกือบครึ่งศตวรรษ ละครเรื่องแรกที่แสดงในโรงละครแห่งนี้คือ “ราชันย์ผู้พิชิต” ได้เปิดการแสดงครั้งแรกเมื่อวันที่

10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 แม้ว่าจะมีประชาชนเสียชีวิตอย่างไร ถ้าเทียบความสำคัญกันแล้วโลหะประสาทย่อมสูงกว่าหลายร้อยเท่า จึงน่าชมเชยที่รัฐบาลตัดสินใจอย่างถูกต้อง

การรู้จักประยุกต์วัฒนธรรมเดิมของไทยให้เข้ากับความสัมพันธ์และความสลับซับซ้อนของสังคมยุคเทคโนโลยี เป็นหน้าที่ของภาครัฐบาลและเอกชนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังจึงจะรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยไว้ได้นานเท่านั้น

การปรับลักษณะนิสัยของคนไทยกับเทคโนโลยี

ความจริงทางเทคโนโลยีทำให้มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นหลายต่อหลายแห่งทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด สังคมไทยที่เคยเป็นสังคมเกษตรกรรมจะค่อย ๆ หมดไป ผู้คนจากต่างจังหวัดโดยเฉพาะในภาคอีสานต่างทั้งไ้รนามาทำงานโรงงานอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯ และในนิคมอุตสาหกรรม เนื่องจากดินฟ้าอากาศไม่อำนวย การทำอะไรทำไม่ได้ผล เมื่อมีคนอพยพมาเป็นจำนวนมากทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับที่พักอาศัย ปัญหาระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ปัญหาค่าจ้างแรงงานและปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับสังคมเมือง เป็นต้น

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเรียบง่าย สงบและเป็นอิสระ ผู้คนมีน้ำใจไมตรีหรือารอบต่อกันและกัน ไม่นิยมความรุนแรงหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สังคมแบบโครงสร้างหลวม (Loosely Structured Social System) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะทำให้ความจริงทางวัตถุมาทำลายความจริงทางจิตใจ นิสัยของคนไทยที่เคยสุภาพอ่อนโยน ถ่อมตนจะเปลี่ยนเป็นก้าวร้าวและแข็งกระด้างมากขึ้น ผู้ที่เคยทำงานแบบเช้าชามเย็นชามและไม่ตรงต่อเวลาต้องเปลี่ยนนิสัยเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น จริยอยู่การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้มีรายได้ดีขึ้น แต่คนงานจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ที่มีโครงสร้างแบบตึง (Closely Structured Social System) ซึ่งปราศจากความยืดหยุ่นและเป็นกันเอง แต่มีระเบียบเอางานเอาการ มี

ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบและมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น นับวันครอบครัวแบบขยาย (Extended Family) ที่มีญาติพี่น้องอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวใหญ่จะค่อย ๆ หมดไป กลายเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) มีแต่พ่อแม่และลูก ปัญหาที่ตามมาคือเมื่อสามารถรยาออกไปทำงานนอกบ้านทั้งคู่ ผู้ดูแลบุตรคือคนใช้หรือพี่เลี้ยงทำให้ครอบครัวประสบปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก ซึ่งจะโยงไปถึงปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาหาเสพติดและอบายมุข เพราะพ่อแม่ไม่มีเวลาใกล้ชิดกับลูก แต่ก็ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะประสบปัญหาแบบเดียวกันนี้ไปเสียหมด บางครอบครัวก็ประสบความสุขอย่างเต็มเปี่ยม เมื่อสามีให้เกียรติภรรยาและรู้จักแบ่งหน้าที่ภายในบ้านกับภรรยา และถ้าหากว่าภรรยาเป็นแม่บ้านที่ดีสามีจะกลับมามีความสุขกับครอบครัว แม้จะแยกครอบครัวมาจากครอบครัวเดิมก็ยังมีความสุขอย่างเป็นสุขในสังคมใหม่ได้ เพราะมีความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบและรู้จักแบ่งเวลาระหว่างงานกับครอบครัวได้ ปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งเพราะลูก ๆ มาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมกันเป็นส่วนใหญ่ก็จะได้รับการเยียวยาแก้ไข หากลูกหลานยังรักษาค่านิยมอันดีงามของสังคมไทยให้คงอยู่ กล่าวคือมีความกตัญญูกตเวที แม้จะแยกมาอยู่ต่างหากก็ควรหมั่นไปแวะเยี่ยมเยียนและอุปการะเลี้ยงดูตามอัธยาศัย ปัญหาต่าง ๆ ที่เลวร้ายจะไม่เกิดขึ้นเพราะรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่นี้เอง

สรุปแล้วถ้าคนไทยสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมเทคโนโลยีที่ตึงเครียดโดยยังรักษาค่านิยมและเอกลักษณ์ประจำชาติไว้ได้ เช่น ความสุภาพอ่อนโยน การใฝ่หาความรู้ ความโอบอ้อมอารี มุ่งสร้างวิถีชีวิตแบบสายกลาง ไม่เห็นแก่ตัวและเบียดเบียนซึ่งกันและกันแล้ว การเปลี่ยนแปลงก็จะเป็นไปในทางที่ดี การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่จริงจังและถูกต้องจะทำให้ประเทศชาติมีประชากรที่มีคุณภาพ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเป็นนิคส์ในที่สุด □

บรรณานุกรม

พันธุ์สุรย์ ลดาวัลย์. มล ทวงเลือกในอนาคตของสังคมไทยในทัศนะของนักวิชาการ เชียงใหม่ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับมูลนิธิเอเชีย, 2527.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. สังคมไทยแนวททางวิจัยและพัฒนา กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา, 2531.

เอกสารเผยแพร่อุดมการณ์นิยมไทย พ.ศ. 2529-30. กรุงเทพมหานคร: สยามสปอร์ตพริ้นติ้ง, 2530.